

ROK 1952

Priviedol do mnohých domácností vzácneho hosťa, ktorý úplne zmenil v rodinách spôsob stravovania, čiže usadil sa zreteľne blahobyť, ale iba v robotníckych a úradníckych domácnostiach. Prídellový systém na lístky zaručoval totiž každej rodine, ktorej živiteľ bol zamestnaný v socialistickom podniku, dostatočné množstvo potravín a textilu. Roľníci nedostávali lístky na mäso, a keď neodostali niektorí určené množstvo predpísaného kontingentu, nedostali ani lístok na cukor. Následkom týchto rozdielov vzrástla medzi obyvateľstvom veľká triedna nenávisť.

Dňa 7. februára pisateľ týchto riadkov bol svedkom príhody v roľníckej domácnosti, do ktorej prišlo dievčatko suseda, robotníka s plnou misou pšeničnej múky, ktorú žiadalo vymeniť za múku jačmennú. Túto žiadosť odôvodnilo slovami: „tate clivô za jacmienom kuľasom!“ Aj ženy pri rozhovoroch medzi sebou sa sťažovali, že na sviatky už niet čo lepšieho navariť, lebo aj vo všedné dni sa podáva strava, ktorá sa niekedy podávala na Vianoce. Toto je v celom rozsahu úplná pravda. Pritom nemožno nespomenúť skutočnosť, že prevažná väčšina obyvateľstva očakávala zmenu štátneho zriadenia, ktoré nie je spravodlivé, takže musí prísť nejaký prevrat alebo vojna.

Lístky na potraviny vydával Miestny národný výbor každý mesiac a Šatenky, čiže body na textil raz za rok. Každý dospelý občan dostal Šatenku s 250 bodmi. Na zakúpenie jedného metra látky (štofovej) bolo potrebné 16 bodov a 320 - 400 Kčs. Lenže takého textilu na body nebolo dostatok, preto sa kupovalo „na čierno“ bez bodov ale za jeden meter po 1 000 Kčs. Zamestnanci, ktorí nevlastnili pôdu dostávali aj na mlieko, takže roľníci mohli dodávať týmto spotrebiteľom priamo a na základe lístkov, kontingent im bol na takéto množstvo odpočítaný.

V administratíve na MNV bola zmena. Od 1. mája nastúpila nová pracovníčka Terézia Srajová, namiesto Anny Chromčákovej. Táto nová sila prevzala tú istú agendu, ktorú viedla odstupujúca, teda vydávanie a evidenciu prídelových lístkov. Referent sociálnej starostlivosti sa taktiež zriekol tejto funkcie, preto 17. apríla zvolali do tejto funkcie člena pléna Jozefa Zboroňa. Dňa 23. augusta bol preložený aj tajomník Jakub Tomašák, namiesto neho bol Okresným národným výborom poverený Štefan Kuriak zo Zubrohlavy.

Prvoradou úlohou tajomníkov bola socializácia dediny, totižto založenie Jednotného roľníckeho družstva v obci a to bol ich jediný záväzok, preto na každom zasadnutí a schôdzy rady hlavným bodom jednania bolo JRD. Ktoréhosi májového dňa na zasadnutie rady sa začalo pojednávanie takto: tajomník s novinami v rukách prehlásil: „dnes musíme rozhodnúť o založení Jednotného roľníckeho družstva v Polhore...“ vyživovací referent nahnevaný pretrhol tajomníkovi reč slovami: „Kyho sto hromov! Chces glod prívolač na ľudží!“ tajomník rozvinul noviny, v ktorých chcel prečítať správu o počte novozaložených JRD a pokračoval: „v Prešovskom kraji bolo založených...“ referent sociálnej starostlivosti mu zase skočil do reči: „v Prešovskom kraji rošnie hrozno po murach“

Týmto výstupom sa otázka založenia JRD nedostala do pozadia, ale aj ďalej bola prejednávaná. Roľníkom, ktorí boli predvolávaní na miestny národný výbor pre neplnenie kontingentu sa doporučovalo: „dajte sa do družstva! Tam vás kontingent nikto nebude pýtať.“ Roľníci však myšlienkou na JRD sa vážne nezaoberali, aj keď boli ukračovani na výhodách pri prídeloch na potraviny.

Dňa 7. februára bol zostavený a na zasadnutí rady schválený sedem členný výbor žien na základe viacerého upomínania Okresného národného výboru. Predsedkyňou VŽ bola menovaná Mária Mularčíková, slobodná, ďalšie členky boli tieto: Margita Horváthová, Anna Tarčáková, Anna Skurčáková, Anna Zošáková, Anna Tarčáková a Anna Bandíková. Tento výbor žien mal byť nápomocnou zložkou miestneho národného výboru pri socializácii dediny plnení dodávok, ale od začiatku sa členky tejto úlohy neujali, ani schôdzi sa nezúčastňovali a

okrem troch uvedomejších a to: Márie Mularčíkovej, Margity Horváthovej a Anny Tarčákovej, ktoré za príkladom neaktívnych členiek do konca roka prestali chodiť na schôdze. Dňa 23. augusta podľa uznesenia rady bol bezpodmienečne preložený tajomník Jakub Tomašák, pravdepodobne do obce Novot', lebo rada MNV svoje uznesenie doložila rozhodnutím, aby toto bolo ihneď uskutočnené. Toto rozhodnutie predchádzali tieto okolnosti: pre obec bola pridelená na akciu 5 MP (5 miliónový plán) suma 100 000 Kčs, ktorá mala slúžiť pre skrášlenie obce, pričom bolo potrebné bezplatne odpracovať dvakrát toľko. Akcia sa prevádzala „pri starej píle“ na úprave ulice vedúcej od štátnej cesty do Rehúč. Prácu prevádzali občania pod vedením poľnohospodárskeho referenta Jozefa Juritku, ktorý vyhotovoval aj výplatné listiny. Niektorí občania oznámili, že mnohí pracujúci na úprave cesty odpracovali veľmi málo, ale do výplatnej listiny boli uvedení tak, ako ostatní. Keď sa o tom tajomník dozvedel, výplatnú listinu odmietol podpísať. Z toho dôvodu sa rada uzniesla pod inou zámienkou tajomníka odpratať, čo sa stalo behom 5 dní. Koncom septembra na túto akciu bolo v hotovosti poukázané 62 794,40 Kčs a naturálne plnenie vyčíslené sumou 124 264,60 Kčs. Neskôr Okresný národný výbor pridelenú kvotu znížil na 73 000 Kčs pre nízke čerpanie prídely. Následkom veľmi mnohých sťažností roľníkov pri vymáhaní predpísaných dodávok, že pôdy nevlastnia v takej výmere, na akú majú predpísanú dodávku, došlo z vyšších orgánov ľudovej správy nariadenie, aby sa na MNV zaviedla štítková evidencia pôdy podľa skutočného stavu. Táto akcia sa začala prevádzať v jeseni. Niektorí roľníci merali svoje pozemky z parcely na parcelu sami, iní požiadali funkcionárov MNV o premeranie, a týchto bolo veľmi veľa. Zo začiatku sa merania zúčastnili takmer všetci členovia rady, ale toto behanie po chotári deň po dni bolo veľmi únavné, preto od ďalšieho sa upustilo a bolo uznesené, že sa každému roľníkovi výmera pôdy zníži paušálne, totiž na polhorskú sľahu pripadalo 66 árov poľnohospodárskej pôdy, z toho 30 árov ornej pôdy. Touto úpravou klesla výmera pôdy z 2 195 ha na 1537 ha. Ornej pôdy pred úpravou bolo 1 352 ha, po úprava 939 ha. Lúky boli zvýšené z 248 ha na 266 ha a pašienky znížené z 595 ha na 331 ha. Táto úprava mala platiť na budúci rok, ale pre účely rozpisu dodávok, teda nie pre výkaz v pozemkovej knihe alebo katastru. Chýbajúcu plochu do predošlého stavu pohltili lesy, ktoré v tomto opatrení získali značnej výmery. V tomto roku bolo predpísané odovzdať na dodávku z obce obilia v množstve 1 300 gramov a zemiakov 8 200 gramov. Kontingent zemiakov bol splnený na 90%.

Dňa 13. novembra tajomník na okresnej pracovnej porade v Námestove žiadal z ONV pomoc pri vyčisťovaní zmlúv, lebo v obci je ešte značný počet roľníkov, ktorí majú dodať po 80 – 100 kg zemiakov. Taktiež pripomenul, že zákrok s dvoma občanmi na začiatku výkupu veľmi dobre pomohol. Vyslaná pomoc z ONV hľadala zemiaky aj v pivniciach, ale bez úspechu. Rada sa v posledných mesiacoch neschádzala, pretože členovia prijali záväzok získať členov do JRD, ale výsledky sa neukazovali.

12. decembra v správe o plnení záväzkov hlásil tajomník písomne na ONV toto: „Výbor žien si žiadne záväzky nedal. Záväzky kolektívne, ktoré si dali členovia rady v dokončení 5 MP splnili, v nábore pracovných síl plán prekročili na 170%. Záväzok, ktorý si dal predseda MNV, že zorganizuje Výbor žien doposiaľ nesplnil.... Záväzky tajomníka MNV doposiaľ sú splnené není a to záväzok 1, že výkup zemiakov zorganizuje tak, aby bol splnený na 100%..... Záväzok č. 2 som mal, že do 15. XII. 1952 založím PV – JRD so všetkou námahou, ktorú som do toho vynaložil, doposiaľ sa mi tento záväzok ešte neuskutočnil....“

Peňažný obrat v hospodárení MNV presahoval sumu 1 100 000 Kčs, z toho len hotovostné platby činili Kčs 838 379,70. Na dávkach a poplatkoch bolo zinkasované Kčs 313 305,-. Z toho hasičská dávka Kčs 6 527,-; dávka od psov a 60,- Kčs; spolu 51 160 Kčs, poplatky od plemenic Kčs 269 213,-; iné Kčs 32 105,-. V rozpočte na tento rok bolo plánované na výplaty zamestnancom a pracovníkom MNV spolu 200 000,- Kčs, z toho predsedovi a referentom Kčs 40 000,- a na úhrady stratu času 25 000,- Kčs.

Súpisom hospodárskych zvierat k 31. decembru 1952 bol zistený, alebo lepšie povedané vyčíslený tento stav: hovädzí dobytok celkom 1 425 kusov, ošípané 537 kusov, z toho 11 kusov nad 110 kg, 296 oviec, 226 koní, 2 301 sliepok a kohútov (202 kohútov) a 16 zajacov! V matrikách bolo zapísaných 85 narodených, z toho 41 chlapcov a 44 dievčat, sobášov 19 a úmrtí 22. V počte úmrtí bolo zapísaných 8 detí do 1 a pol roka. O počasí hodno zaznamenať, že po teplých a suchých jarných dňoch, keď už stromy boli zelené napadlo asi 15cm snehu, ktorý trval od 18 – 23. mája.